Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Asiantuntijapyyntö maa- ja metsätalousvaliokuntaan 22.9.2020

Asiantuntijalausunto; E 84/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: Euroopan komission tiedonanto Vuoteen 2030 ulottuvasta biodiversiteettistrategiasta - Luonto takaisin osaksi elämäämme

Yleistä

Suomen Metsäkeskus kiittää saamastaan kutsusta ja mahdollisuudesta osallistua Euroopan komission biodiversiteettistrategiasta käytävään keskusteluun. Luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen on monimuotoinen kokonaisuus, joka linkittyy Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan, mutta vielä laajemmin ilmastonmuutoksen hillintään ja sen vaikutuksiin sopeutumiseen globaalisti. Yhdistyneiden Kansakuntien Agenda 2030:ssa biodiversiteetin tila on keskeinen huolenaihe ja sen ymmärretään vaikuttavan suoraan moneen muuhun hyvinvoinnin kannalta keskeiseen tekijään.

Suomalaisessa luonnonvarojen käytössä, ja erityisesti metsätaloudessa, monimuotoisuuden turvaamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota jo 1990-luvulta lähtien. Metsien käytön kasvaessa luonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen korostuu. Metsäkeskus kouluttaa ja neuvoo toimijoiden toimihenkilöitä sekä metsänomistajia luonnonhoidon osaajiksi. Toimijat kohtaavat metsänomistajan puukaupan yhteydessä, ja juuri silloin on mahdollisuus hoitaa kyseisen metsänomistajan kanssa puukaupan lisäksi myös muut keskeiset metsänhoitoon liittyvät työt, olipa kyse taimikonhoidosta tai luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta.

Suomessa on laaja suojelualueiden verkosto, monimuotoisuutta edistävä metsälainsäädäntö ja vapaaehtoisuuteen perustuvat serfiointijärjestelmät. Luonnon monimuotoisuutta edistetään erilaisilla luonnonhoitohankkeilla, Etelä-Suomen metsien METSO -suojeluohjelmalla ja Helmi-elinympäristöohjelmalla. Suomi on korostanut pitkään luonnonvarojen, ml. metsät, käytössä kokonaiskestävyyden periaatetta, missä yhtä aikaa ratkaisuja arvioidaan taloudellisten, ekologisten ja sosiaalisten vaikutusten näkökulmasta. Tämän ansiosta suomalaista monimuotoisuuden turvaamista ei tehdä ainoastaan suojelualueita perustamalla, vaan arkisissa käytännön ratkaisuissa talousmetsissä. Talousmetsien luonnonhoito on keskeisiä Kansallisen metsästrategian 2025 toimia. Suomella on hyviä kokemuksia nimenomaan vapaaehtoisuuteen perustuvassa monimuotoisuuden edistämisessä.

Komission tiedonannossa kokonaiskestävyyden ajatus jää vieraaksi, sillä se ei tunnista metsien talouskäyttöä tai sosiaalisia vaikutuksia. Ilman kokonaiskestävyyden periaatetta biodiversiteettistrategia jää irralliseksi reaalimaailmasta.

EU:n metsästrategia julkaistaan vuonna 2021. Biodiversitettistrategian ja metsästrategian välinen koordinaatio jää tiedonannossa epäselväksi. Suomen näkökannassa on tarpeen tuoda selkeästi esiin, että metsien käyttöön liittyvät tavoitteet ja politiikat sisältävän metsästragian ja kansallisen päätöksenteon ei pidä olla alisteiset biodiversiteettistrategialle.

Komission esitys biodiversiteettistrategiasta on erittäin kunnianhimoinen niin tavoitteiden kuin aikataulunkin suhteen. Yleisen hyväksyttävyyden näkökulmasta tavoitteiden, toimien ja vaatimusten

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/d3a7ab36-ce4c-4b5e-ab20-f69a78d7fa65
VISMA Sign
www.vismasign.com

tulee jakaantua oikeudenmukaisesti ja niitä pitää seurata. Suomelle kilpailukykyisen metsätalouden ja -teollisuuden harjoittamisen edellytysten turvaaminen on kansallisesti erityisen tärkeä kysymys.

Eurooppalaisen metsätietojärjestelmän perustaminen mahdollistaa paremman todennettuun tietoon pohjautuvan ohjauksen ja seurannan. Sitä tarvitaan myös yhä moninaisempien metsänkäyttövaihtojen vertailuun päätöksenteossa. Uudet metsänkäyttömuodot erilaisten ekosysteemipalvelujen muodossa voivat olla vaihtoehto perinteiselle metsätaloudelle, mutta niillä ei vielä ole toimivia markkinoita. Suomella on hyvä mahdollisuus osaamisen vientiin tietointensiivisessä metsätaloudessa. Suomen metsä- ja luontotiedon tuotanto ja käyttö ovat kansainvälisesti korkeatasoista. Biodiversiteettistrategian tavoitteiden arvottaminen ja seuranta edellyttävät yhtenäisiä toimintatapoja ja läpinäkyvyyttä, jonka eurooppalainen metsä- ja luontotietojärjestelmä mahdollistaa.

Monimuotoisuuden turvaaminen ei ole vain maa- ja metsätalouden tehtävä. Se liittyy moniin muihin sektoreihin mm. rakentamiseen ja liikenteeseen. Kaikilta sektoreilta on edellytettävä toimia monimuotoisuuden turvaamisessa.

Luonnon monimuotoisuuden suojelu

EU:n tavoite 30%:n suojelupinta-alasta on haastava. Kuten jo aiemmin todettiin, olennaista monimuotoisuuden kannalta on, miten monimuotoisuus turvataan suojelualueiden ulkopuolella. Siinä Suomessa on jo käytössä hyväksi osoittautuneita toimintatapoja (esimerkiksi rantametsien suojavyöhykkeet, säästöpuuryhmät ja metsälain tärkeät elinympäristöt). Suojelun rajoitteet metsien käytölle vaihtelevat jäsenmaittain, mikä vaikeuttaa vertailtavuutta.

Suojelualueiden kytkeytyneisyys ja verkostomaiset kokonaisuudet ovat hyviä tavoitteita. Niitä kohti voidaan tietoisesti pyrkiä, kun muistetaan, ettei luonto ole staattinen vaan dynaaminen kokonaisuus. Suomessa metsien omistus on hajaantunut laajasti yksityisille ja julkisille maanomistajille, joten kytkeytyneisyyden edistäminen tai laajojen kokonaisuuksien kokoaminen säännöspohjaisesti on käytännössä haastavaa. Yksittäisen metsäomistajan metsäpinta-alan mediaani Etelä-Suomessa on alle kymmenen hehtaaria.

Biodiversiteettistrategian esitys oikeudellisesti suojelluista 30%sta maa-alaa ja ekologisten käytävien integroinnista merkitsisi vahvaa puuttumista yksityiseen maanomistukseen.

Turvemaiden osuus hakkuiden pinta-alasta vaihtelee eri osissa maata 6-26%:n välillä. Kaikkien turvemaiden suojelun taloudelliset vaikutukset olisivat suurimmat Pohjanmaan maakunnissa ja niiden maakuntien puuta käyttävälle teollisuudelle. Turvemaidenkin osalta metsien hiilensidonta on tehokkainta hyväkuntoisissa kasvavissa metsissä. Parhaillaan kerätään tutkimustietoa ja laaditaan suosituksia turvemaiden uudistamiseen, missä jatkuvapeitteinen metsänkasvatus on yksi vaihtoehto.

Osa biodiversiteettistrategian käsitteistä jää epäselväksi; esimerkiksi mitä tarkoittaa metsitys täysin ekologisten periaatteiden mukaisesti. Suomessa istutetaan nykyisissä metsätalouden toiminta-olosuhteissa vuosittain n. 150 milj. puuntainta. Eli biodiversiteettistrategian toteutusaikana 1,5 miljardia tainta, puolet EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteesta. Suomessa on selvitetty myös Suomen metsäkeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen toimesta potentiaalista metsitysalaa ns. peltoheittojen ja muiden vajaakäyttöisten maa-alueiden osalta. Metsityspotentiaali on suuruusluokkaa 100-

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/d3a7ab36-ce4c-4b5e-ab20-f69a78d7fa65
VISMA Sign
www.vismasign.com

300 000 hehtaaria, eli hyvin pieni. Metsää Suomessa kasvaa nyt 22,2 milj. hehtaarilla, mikä on 73% maapinta-alasta.

Suomessa ei ole käytetty EU:n maaseuturahaston mahdollisuuksia metsitystukiin. Kestävän metsätalouden rahoituslaki (Kemera) ja tuleva metsityslaki perustuvat kansalliseen rahoitukseen. Maaseudun kehittämisen kokonaisuudesta on rahoitettu metsäalan toimijoiden metsän- ja luonnonhoidon osaamisen lisäämistä.

Metsät ovat Euroopan suurin uusiutuva luonnonvara ja niillä on strateginen merkitys myös huoltovarmuuden kannalta. Pohjoismainen pienmetsänomistukseen perustuva metsätalous on eurooppalaisittain erikoisuus. Metsänomistusta on Suomessa laajalti eri yhteiskuntaluokissa ja kaikenlaisissa perheissä. Metsiin liittyy myös laaja jokamiehenoikeuksiin perustuva nautintaoikeus. Metsien käytöllä on tätä kautta laaja kansallinen hyväksyntä.

Luonnonolosuhteet vaihtelevat eri puolilla Eurooppaa ja metsänhoidon on perustuttava paikallisiin olosuhteisiin. Suomessa on yli sadan vuoden historia ja tilastotieto järjestelmällisestä metsänhoidosta, jonka periaate on aina ollut ylisukupolvinen kestävyys. Suomen kokonaiskestävyyttä korostavasta näkökulmasta metsiä koskeva päätöksenteko on tärkeä pitää kansallisella tasolla.

Elinympäristöjen ekologisen tilan parantaminen

Maankäytön muutokset, kuten liikenteen ja taajamien rakentaminen sekä maa- ja metsätalous, aiheuttavat aina muutoksia monimuotoisuudessa. Metsätalouskäyttö muuttaa ekosysteemiä muita maankäyttömuotoja lievemmin ja toisaalta ylläpitää myös joitain harvinaisia elinympäristöjä, esim. pienvesien elinympäristöjä. Talousmetsien metsän- ja luonnonhoidolla säilytetään ja parannetaan metsien ekologista tilaa.

Ennallistaminen vaatii resursseja. Ennallistamiskohteelle on laadittava hoito- ja ylläpitosuunnitelma ja arvioitava monimuotoisuuden lisäksi ilmasto- ja vesistövaikutukset. Toisaalta ennallistaminen kasvattaa tarvetta uudenlaiselle asiantuntija- ja toteutustyölle. Talousmetsien luonnonhoitohankkeissa voidaan esim. kosteikkoja rakentamalla edistää monimuotoisuuden lisäksi samanaikaisesti muita tavoitteita. Kosteikot vähentävät esimerkiksi alapuolisten vesialueiden ravinne- ja kiintoaineskuormitusta sekä lisäävät virkistysarvoja metsästyksen kautta.

Ari Eini
johtaja
Suomen metsäkeskus

Jakelu maa- ja metsätalousvaliokunta
valiokuntaneuvos Carl Selenius
valiokuntakanslian sihteeri Marjo-Riitta Seppälä

Tiedoksi Tuula Packalen, MMM
Marja Kokkonen, MMM
Matti Heikurainen, MMM
Suomen metsäkeskuksen johtokunnan jäsenet

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/d3a7ab36-ce4c-4b5e-ab20-f69a78d7fa65
VISMA Sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

ARI MATTI TAPIO EINI
e6a8a016-3a3d-4231-9509-c8397178fbd6 - 2020-09-21 13:01:11 +03:00
BankID / MobileID - 89c4fb95-f5a5-4091-91f6-1210388e620d - FI

authority to sign	toimivaltaoikeus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende